

Ärende: 1/66/2016

Hallituksen esitys uudeksi laiksi Syyttäjälaitoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Språkliga rättigheter och skyldigheter enligt grundlagen

Folktinget konstaterar att åklagarväsendets verksamhet omfattar beslut som påverkar individens grundläggande rättigheter. I propositionsutkastet ingår trots detta inte en hänvisning till de bestämmelser om språkliga rättigheter och skyldigheter enligt grundlagen, som gäller inom åklagarväsendet.

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Inom åklagarväsendet ska dessutom bestämmelserna om rättsskydd och god förvaltning i 21 § i grundlagen beaktas, vilka har en direkt anknytning till individens språkliga rättigheter. Vidare gäller bestämmelserna om jämlikhet i 6 § i grundlagen inom åklagarverksamheten.

De språkliga rättigheterna och skyldigheterna är av särskild betydelse vid ändringar i den administrativa indelningen med stöd av 122 § i grundlagen. När förvaltningen organiseras ska en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas, så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder.

Enligt riksdagens grundlagsutskott förutsätter skyldigheten att säkerställa de grundläggande rättigheterna att det allmänna väljer den områdesindelning som bäst tillgodoser de grundläggande språkliga rättigheterna, ifall det finns alternativa områdesindelningar (GrUU 21/2009 rd).

Folktinget ser det som anmärkningsvärt och oacceptabelt att det saknas en hänvisning till bestämmelser om språkliga rättigheter och skyldigheter enligt grundlagen i propositionsutkastet. Folktinget förutsätter att förslaget kompletteras till denna del under rubriken Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.

Yleisperustelut

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

-

Yleisperustelut

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotettujen lainsäädäntömuutosten arvioiduista vaikutuksista

Språklig konsekvensbedömning

Arbetsgruppens propositionsutkast innehåller ett avsnitt om förslagens konsekvenser, däremot saknas en bedömning av språkliga konsekvenser.

Enligt 31 § förvaltningslagen ska en myndighet se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt (434/2003). Grundlagsutskottet har tagit ställning till behovet av språkliga konsekvensutredningar vid beredningen av administrativa reformer. Enligt grundlagsutskottet är en övergripande bedömning av de språkliga konsekvenserna ett måste, särskilt när de administrativa omläggningarna påverkar språkgruppernas faktiska möjligheter att få tjänster på sitt eget språk (GrUB 1/2010 rd).

För bedömningen av språkliga konsekvenser har Justitieministeriet publicerat anvisningar, som gäller beredningen av författningar (46/2016). Anvisningarna ska iakttas vid beredningen av lagar samt författningar på lägre nivå, i synnerhet när beredningen gäller förändringar i förvaltningen. Det är fråga om en förhandsutredning, som bör utföras i ett så tidigt skede av författningsberedningen som möjligt.

En bedömning av det aktuella förslagens språkliga konsekvenser bör enligt Folktingets mening omfatta omstruktureringen av åklagarväsendet både som helhet och särskilt gällande varje åklagardistrikt. Vilken är åklagardistriktens språkliga ställning inom ämbetsverket? Om verksamhetsområdena utvidgas så sjunker den svenskspråkiga befolkningens andel inom de nya distrikten. Vilka konsekvenser får det i så fall för åklagarväsendets möjligheter att säkerställa svenskspråkiga personers språkliga rättigheter? Hur beaktas behovet av åklagare med utmärkta kunskaper i svenska?

Folktinget konstaterar att arbetsgruppen inte har utrett förslaget språkliga konsekvenser trots grundlagsutskottets ställningstagande och ministeriets anvisningar. Folktinget framhåller att detta inte ett acceptabelt förfarande och ser det som viktigt att den språkliga konsekvensbedömningen utförs i samråd med Justitieministeriets enhet för demokrati, språk och grundläggande rättigheter.

Tehtävät ja organisaatio (luku 1)

Syyttäjälaitoksen organisaatio ja Ahvenanmaan asema

Ämbetsverkets namn

Enligt arbetsgruppens lagförslag är det svenskspråkiga namnet på det nya ämbetsverket Åklagarväsendet (fi Syyttäjälaitos). I ministeriets pressmeddelande (21.6.2017) anges däremot att ämbetsverkets namn på svenska är Åklagarmyndigheten.

Folktinget har vid kontakt till översättnings- och språksektorn vid Statsrådets kansli fått information om att ämbetsverkets namn på svenska är Åklagarmyndigheten (14.8.2017). Detta namn bör lämpligen användas i den fortsatta beredningen.

Ålands åklagardistrikt

Enligt arbetsgruppens förslag är det inte befogat att bevara landskapsåklagarämbetet på Åland som en självständig del av det föreslagna riksomfattande ämbetsverket. Man ser det inte heller som befogat att ha två åklagarverk i landet. Arbetsgruppen föreslår därför att Åland utgör ett eget åklagardistrikt.

Folktinget hänvisar till Ålands landskapsregerings utlåtande och ber Justitieministeriet fästa särskild vikt vid landskapsregeringens ställningstagande i denna fråga.

Syyttäjät ja syyttäjän tehtävät (luku 2)

Syyttäjän virkanimikkeet, toimivalta, tehtävät, nimittäminen ja syyttäjänvaltuuksien antaminen

Åklagartjänster med särskilda behörighetsvillkor gällande språk

För en del av åklagartjänsterna vid tvåspråkiga åklagarämbeten gäller särskilda behörighetsvillkor i fråga om språkkunskaper. De åklagare som innehar dessa tjänster ska med stöd av statsrådets förordning ha utmärkta kunskaper i svenska i tal och skrift. Dessa tjänster omnämns emellertid inte i arbetsgruppens förslag.

Folktinget konstaterar att de nämnda åklagartjänsterna har en synnerligen viktig betydelse för åklagarväsendets möjligheter att säkerställa svenskspråkiga personers språkliga rättigheter och rättsskydd. Behovet av tjänster med särskilda behörighetsvillkor gällande kunskaper i svenska uppstod när reformen av åklagarväsendets lokalförvaltning genomfördes år 2007. Reformen ledde till att samtliga tvåspråkiga åklagarämbeten med svenska som majoritetsspråk lades ner.

Utöver åklagarnas språkkunskaper är det av stor vikt att också kanslipersonalen inom de tvåspråkiga åklagardistriktet kan handleda och bistå varje enskild person på finska respektive svenska. Den som kontaktar ett verksamhetsställe inom åklagardistriktet har rätt att självmant välja kommunikationsspråket, finska eller svenska. När åklagarväsendet omorganiseras och vid nyanställningar bör åklagarväsendet därför se till att också övrig personal än åklagare har de språkkunskaper som motsvarar behovet inom verksamhetsområdet. Utöver detta ska allt skriftligt material av betydelse för enskilda personer finnas på båda språken.

Folktinget understryker det viktiga i att de åklagartjänster, för vilka det föreskrivs särskilda behörighetsvillkor i fråga om kunskaper i svenska, anges i statsrådets förordning med stöd av lagen också framöver. Antalet dylika tjänster får inte minskas till följd av reformen. Utöver det understryker Folktinget att åklagarväsendet bör se till att också övrig personal än åklagare har sådana språkkunskaper som motsvarar behovet inom de tvåspråkiga åklagardistriktet.

Johtaminen ja asioiden ratkaiseminen (luku 3)

Valtakunnansyyttäjän kanslian ja syyttäjälalueiden johtaminen ja asioiden ratkaiseminen

-

Erinäiset säännökset (luku 4)

Erityisesti syyttäjän vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus ja virkasyytteen käsittely

Muuta

Muita huomioita ja kommentteja

Folktinget konstaterar slutligen att arbetsgruppen utöver utkastet till regeringsproposition har haft till uppgift att utarbeta ett utkast till statsrådsförordning. Avsikten är att förordningen ska innehålla förslag till bestämmelser om bland annat åklagardistriktet och deras uppgifter samt åklagarnas behörighet. Folktinget framhåller att utkastet till statsrådsförordning borde ha varit klart samtidigt som det övriga remissmaterialet, för att remissinstanserna skulle få all behövlig information och kunna ta ställning till förslaget i sin helhet.

Folktinget ber Justitieministeriet sända utkastet till statsrådsförordning på remiss så snart de föreslagna bestämmelserna finns tillhanda och i god tid innan regeringspropositionen lämnas till riksdagen.

Svenska Finlands folkting

Thomas Blomqvist, folktingsordförande

Mats Brandt, ordförande för Folktingets förvaltningsutskott

Kristina Beijar, sakkunnig i förvaltningsärenden

Beijar Kristina
Svenska Finlands folkting